

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛІСИ УКРАЇНИ» (ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»

КЛЕСІВСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО
вул. Залізнична, 61, смт. Клесів, Рівненської області,
тел.: +38 (03655) 5-06-00, klesivske.lg@e-forest.gov.ua, klesivdlg@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директора
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Віталій КОШМАК
« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ
за результатами післяпроектного моніторингу впливу планованої
діяльності на довкілля
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Клесівського надлісництва)

у відповідності до Висновків з оцінки впливу на довкілля планової діяльності:
№ 21/01-20216168048/1 «Спеціальне використання лісових ресурсів у порядку
проведення рубок головного користування та суцільних санітарних. Суцільні
рубки головного користування – площа 170,0 га щорічно, суцільні санітарні
рубки – площа 225,4 га щорічно» (ДП «Рокитнівське ЛГ») та
№ 21/01-20211127248/1 «Спеціальне використання лісових ресурсів у порядку
проведення суцільних рубок головного користування. Суцільні рубки
головного користування – площа 120,3 га щорічно Сарненський (раніше
Рокитнівський) район Рівненської області» (ДП «Остківське ЛГ»)

Начальник Клесівського надлісництва
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Олександр ПРОХОП

УДК 630*11

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polysskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Поліського філіалу УкрНДЛГА,

канд. с.-г. наук, с. н. с.

 В. В. Шевчук

« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ

про науково-дослідну роботу за темою №07.03/2025:
«Проведення післяпроектного моніторингу щодо спеціального
використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного
користування (суцільних) та суцільних санітарних на території
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Клесівське надлісництво)
за 2025 рік
(частина I)

Керівник НДР:

старший науковий співробітник

канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

Житомирська область, с. Довжик, 2025

ВИКОНАВЦІ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, с. н. с.	В. В. Шевчук
Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук	О. В. Жуковський
Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, доцент	Т. В. Курбет
Провідний інженер лісового господарства	І. В. Богданець
Інженер лісових культур	Т. П. Крук
Провідний інженер лісового господарства	С. М. Дробуш
В. о. лісничого Залавського лісництва	А. Й. Абрамчук
Лісничий Рокитнівського лісництва	І. О. Кисорець
В. о. лісничого Масевицького лісництва	С. М. Ничипорчук
Лісничий Карпилівського лісництва	М. І. Бричка
Лісничий Борівського лісництва	О. В. Осипчук
Лісничий Мушнянського лісництва	Я. М. Ковалевич
Лісничий Біловізького лісництва	А. Дідух
Лісничий Остківського лісництва	В. Смик

РЕФЕРАТ

Мета роботи: дослідити поширення рідкісних видів флори і фауни, рідкісних оселищ на ділянках планованої діяльності на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: методи лісової таксації, лісознавства, лісівництва, лісової типології, фітоценології, ботаніки, зоології, екології, созології.

Результати НДР будуть використані у практичній діяльності Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», зокрема по збереженню та відновленню цільових об'єктів моніторингу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, КЛЕСІВСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО, ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС», ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», БІОТОП, ФІТОЦЕНОЗ, РІДКІСНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ, РІДКІСНІ ОСЕЛИЩА, РУБКИ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ, ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ.

ВСТУП

Дослідження є черговим етапом післяпроектного моніторингу цільових об'єктів планованої діяльності на території Клесівського надлісництва філія «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», який здійснюється у відповідності до Висновків з ОВД № 21/01-20216168048/1 від 24.12.2021 р. (колишнє ДП «Рокитнівське ЛГ») та № 21/01-20211127248/1 від 11.01.2022 р. (колишнє ДП «Остківське ЛГ»). В процесі реформування лісового господарства, ДП «Рокитнівське ЛГ» та ДП «Остківське ЛГ» були ліквідовані, а їхній лісовий фонд приєднано до Клесівського надлісництва філія «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України». Моніторинг виконано на основі натурного обстеження і дослідження ділянок планованої діяльності (рубки головного користування) у 2025 р. Програма робіт визначалася Планом післяпроектного моніторингу, погодженим Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України на початковому етапі проведення моніторингу.

Головним завданням післяпроектного моніторингу флори, фауни і біорізноманіття було отримати перед проведенням планованої діяльності актуальні дані про цільові об'єкти у виділах/частинах виділів, призначених під рубки головного користування у поточному році.

Згідно з вимогами оцінки впливу на довкілля, планована діяльність здійснюється з першочерговим врахуванням інтересів збереження видів рослин і тварин, включених до додатку 1 Резолюції № 6 (1998) Бернської конвенції, а також до додатків самої Конвенції, та типів природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції № 4 (1996) Бернської конвенції, інших зразків природних оселищ (біотопів), їхніх комплексів, які повинні охоронятися згідно з Habitat Directive, середовищ існування для мігруючих видів тварин. Бернська Конвенція – Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (Берн, 19 вересня 1979 р.). Далі у цьому документі – Бернська Конвенція.

Для виділів/частин виділів, де зареєстровано рідкісні види та оселища, на основі експертної оцінки та з урахуванням статей 39, 40 Закону України «Про рослинний світ», статей 39, 40 Закону України «Про тваринний світ», визначено необхідний режим збереження та, за потреби, запропоновано заходи для збереження цільових об'єктів.

Допустимість або недопустимість планованої діяльності у зазначених виділах визначали відповідно до вимог щодо режиму збереження популяцій, встановлених в останньому виданні Червоної книги України, а для інших видів та для типів природних оселищ (біотопів) та оселищ видів керувалися експертними оцінками.

Термін біологічне різноманіття (біорізноманіття) у даному звіті вживається у визначенні Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., ратифікованої Законом № 257/94-ВР від 29.11.1994 р.

1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення рубок головного користування

1. Види фауни і флори, зазначені у додатку 1 Резолюції 6 (1998) Бернської Конвенції, а також у додатках до самої Конвенції. Для тварин враховуються осілі види, види, які розмножуються на даній території, залітні, кочові (мігруючі), рідкісні види, види на межі ареалу.

2. Природні середовища існування видів флори і фауни: місця зростання, розмноження, годівлі, полювання, водопою, зимівлі, ночівлі (наприклад, для кажанів), льонки, міграції, житло/хатки і природні схованки.

3. Типи природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції.

4. Об'єкти Червоної книги України [3, 4, 16, 17] та Зеленої книги України [5].

Переліки видів фауни, флори та природних оселищ наведено за документами:

1. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (*Бернська конвенція*) [1].

2. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» з додатками.

3. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» з додатком 1.

Ідентифікацію типів природних оселищ (біотопів) проводять, користуючись довідниками:

- Національний каталог біотопів України [2];

- Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

У випадку, коли біотоп на планованій ділянці РГК або у виділах її оточення у радіусі 100 м є звичайним, для цих ділянок допускається наведення типу лісу за лісовпорядними даними та рослинної асоціації за домінантною класифікацією [9, 10, 11].

1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів

На території надлісництва зростають як хвойні, мішані та листяні ліси бореального типу, так і широколистяні ліси. Тому моніторинг біорізноманіття проведено у два терміни: з 20 квітня до 20 травня та з 10 червня до 20 липня поточного року. Дані терміни цілком забезпечують повне виявлення цільових об'єктів – видового складу рослинного світу, гніздових видів птахів, ссавців, комах тощо.

Завданнями моніторингу були: отримання дані про цільові об'єкти на ділянках, запланованих під плановану діяльність; розробка плану заходів, визначених режимів збереження цільових об'єктів біорізноманіття та обмежень, внесення змін і доповнень. Для цього використано такі документи: Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance [12]; <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> [7]; Національний каталог біотопів України [2]; Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні

Для всіх виявлених цільових об'єктів флори і фауни наводиться їх коротка характеристика. Вона включає такі показники:

1. Назву виду.

2. Квартал, виділ.

3. Автора знахідки, дату.
4. Коротку характеристику виявленої популяції.
5. Статус збереження виду.
6. Перспективи збереження виду.
7. Головні загрози.
8. Заходи, які будуть вжиті для збереження виду та його оселища при проведенні планованої діяльності.

Статус збереження

Статус збереження – це загальна оцінка стану популяції певного виду тварин/рослин або типу природних оселищ (біотопів). Оцінюють за двома критеріями:

1. Наскільки добре збережені на території лісокористування природні середовища існування виду (місця для жител і схованок, для зимівлі, гніздування/розмноження/виведення потомства, місця годівлі/полювання, коридори для міграцій/вільних пересувань по території). При цьому враховують як загальну площу придатних середовищ існування, так і ступінь збереженості їхніх природних рис, важливих для існування певного виду тварин/рослин.

2. Здатність популяції до відновлення, наприклад, до самовідновлення, у разі припинення факторів порушень і турбування, або до відновлення за допомогою спеціальних, технічно доступних та економічно виправданих заходів і технологій.

Загальну екологічну оцінку статусу збереження виду тварин/рослин подають з використанням Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: there port for matfield-by-fieldguidance [12]. Статус збереження оцінюється за трибальною шкалою: сприятливий, несприятливий та невизначений.

Перспективи збереження

Перспективи збереження виду оцінюють у довготривалій перспективі і за сукупністю даних про вид, а саме:

- 1) зайнята площа або ареал, площі популяції;
- 2) розміри і динаміка популяції;
- 3) площі і якість природних середовищ існування для виду тварин або рослин (оселищ виду).

Рекомендована шкала відносної оцінки: а – перспективи хороші (сприятливі); б – несприятливі і неадекватні (для збереження виду); в – погані (дуже несприятливі); г – невідомо або не можливо встановити.

Перспективи збереження враховуються в оцінці статусу збереження. Статус збереження не може оцінюватися як сприятливий, якщо перспективи збереження не можна оцінити наступним чином: динаміка популяції конкретного виду тварин/рослин показує, що вид здатен до самопідтримання в довготривалій перспективі як життєздатний компонент у його природних середовищах існування; природний ареал виду не скорочується і ймовірно не почне скорочуватися у найближчому майбутньому (12 і більше років); в даний час зберігаються і ймовірно продовжать існувати достатні за площами/розмірами природні середовища існування (оселища виду) для збереження його популяції у довготривалій перспективі.

Головні порушуючі фактори і загрози

Головні порушуючі фактори – це несприятливі впливи на популяцію/популяції, що були зареєстровані за період досліджень або на час проведення обстежень. Загрози – це майбутні прогнозовані несприятливі впливи, що очікуються у найближчі 6-12 років і впливатимуть у довготривалій перспективі на життєздатність популяції або якість їхніх природних середовищ існування. Враховують порушуючі фактори і загрози власне для виду тварин/рослин і для його природних середовищ існування (оселищ виду). Користуються

переліком порушуючих факторів і загроз, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліків: через сайт www.coe.int за запитом «List of pressures and threats under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of pressures and threats» [6, 12].

При цьому, перелік найвищих категорій загроз наступний:

A – сільське господарство;

B – лісове господарство;

C – видобування корисних копалин;

D – енергетика (виробництво енергії) та пов'язана з цим інфраструктура;

E – будівництво транспортної інфраструктури та власне транспорт;

F – житлова, виробнича, промислова забудова, території та забудова, пов'язані з масовим відпочинком;

G – використання та вирощування біоресурсів (інше, ніж сільське господарство та лісове господарство);

H – порушення, спричинені втручанням людини (військові дії, заходи з цивільного захисту, протиаварійні заходи тощо);

I – чужинні види живих організмів, види, що важко піддаються контролю;

J – забруднення різного роду;

K – зміни природних середовищ існування, викликані людською діяльністю;

L – природні процеси (за винятком катастрофічних);

M – природні катастрофи;

N – зміна клімату;

X – порушуючі фактори і загрози невідомі або не встановлені.

Кожен з порушуючих факторів та загроз рекомендується оцінювати за ступенем впливу, користуючись наступною шкалою:

V – високий: вплив значний, прямий, на значній площі, є однією з головних причин значного скорочення площі або розміру популяції або погіршення їхніх середовищ існування, або вплив перешкоджає відновленню популяції або їхніх середовищ існування до сприятливого стану;

P – помірний: вплив помірної сили, прямий або переважно опосередкований, поширюється на середню за площею територію (фактори і загрози слабкої дії не повинні включатися до переліку головних порушуючих факторів і загроз).

Заходи для збереження/відновлення

Сюди належать необхідні заходи, які вже здійснюються, та заходи, які необхідно здійснювати для підтримання і відновлення популяцій (або природних оселищ) до сприятливого статусу збереження.

Застосовано такі ступені оцінки:

a – основні найбільш вагомні заходи вже відомі, але ще не застосовуються;

b – основні найбільш вагомні заходи вже застосовуються.

Користуються переліком природоохоронних заходів, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліку: через сайт www.coe.int за запитом «List of conservation measures under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of conservation measures»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex B. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 1. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»[6].

1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів – рідкісних природних оселищ (біотопів)

Для рідкісних типів природних оселищ (біотопів) наводять:

1. Лісництво, номери кварталу, виділу та площу (га);
2. Habitat code – умовне позначення типу природних оселищ, згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до Бернської конвенції [6]
3. Офіційну назву типу природних оселищ згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до БК (доступ через сайт www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
4. Репрезентативність. Репрезентативність типу природних оселищ означає міру «природності» певного оселища (біотопу) у конкретному локалітеті, ступінь відповідності його (оселища) складу тим рисам і показникам, що вважаються еталонними для даного типу природних оселищ. Оцінюється за наявністю характерних видів рослин у структурі природного оселища. Має 4 ступені:

- A – найвища,
- B – висока,
- C – посередня,
- D – найнижча.

Для оцінки репрезентативності певного типу природних оселищ, склад його рослинного покриву порівнюють з характеристиками у довідниках: тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8]; Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. 2015. Оригінальна версія доступна через eunis.eea.europa.eu [13].

Статус збереження – це загальна оцінка якісного стану певного типу природних оселищ у даному локалітеті, таксаційному виділі.

Відновлення, статус і перспективи збереження певного типу природних оселищ оцінюють за 3-а ступенями оцінки:

A – природне оселище у дуже хорошому стані: структура дуже добре збережена, а перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) – хороші, незалежно від здатності до відновлення;

B – природне оселище у хорошому стані: структура добре або достатньо збережена, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг), хороші, відновлення легке або можливе, рідше – відновлення складне,

C – природне оселище у поганому стані: частково порушена структура, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) задовільні або несприятливі, відновлення легке або можливе, або відновлення дуже складне чи з певних причин неможливе.

Для оцінки статусу збереження використовують:

1. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex D. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 2. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. ОБ'ЄКТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Відповідно до Проекту організації та розвитку лісового господарства Клесівського надлісництва філія «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Ірпінь, 2020) (колишнє ДП «Рокитнівське ЛГ»), у 2026 р., головне користування планується проводити у формі суцільно-лісосічних рубок. Заплановано провести планову діяльність, згідно зі звітом та Висновками ОВД (№ 21/01-20216168048/1 та № 21/01-20211127248/1) у 7 лісництвах. У таблиці 2.1 наведено таксаційну характеристику ділянок планованої діяльності, обстежених у 2025 році.

Таблиця 2.1

Таксаційна характеристика ділянок планованої діяльності

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Площа, га	Головна порода	Вік, років	Тип лісу
Залавське лісництво						
1				Сосна звичайна		В4ДС
2				Сосна звичайна		В3ДСА
3				Сосна звичайна		С4ГДС
Рокитнівське лісництво						
4				Сосна звичайна		А2С
5				Сосна звичайна		В4ДСО
6				Сосна звичайна		В4ДСО
Остківське лісництво						
7				Береза повисла		С3ГДС
8				Береза повисла		С2ГД
9				Осика		Д2ГД
10				Береза повисла		С3ГД
11				Береза повисла		Д2ГД
12				Осика		С3ГД
Карпилівське лісництво						
13				Береза повисла		В4ДС
14				Береза повисла		С4ГДС
15				Береза повисла		В4ДС
16				Вільха чорна		С4ВЛЧ
17				Сосна звичайна		В4ДС
Біловізьке лісництво						
18				Сосна звичайна		В3ДС
19				Сосна звичайна		А2С
20				Сосна звичайна		В3ДС
Мушнянське лісництво						
21				Сосна звичайна		А2С

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Площа, га	Головна порода	Вік, років	Тип лісу
22				Сосна звичайна		В2ДС
Борівське лісництво						
23				Гراب звичайний		С3ГД
24				Береза повисла		В3ДС
25				Береза повисла		С4ВЛЧ
26				Береза повисла		В3ДСО
27				Береза повисла		С4ВЛЧ
28				Береза повисла		В4ДС

**3. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ КЛЕСІВСЬКОГО
НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ВИСНОВОК ОВД № 21/01-20216168048/1)**

**3.1. Планована діяльність Клесівського надлісництва,
філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(колишнє ДП «Рокитнівське ЛГ»)**

3.1.1. Характеристика ділянок планованої діяльності

Результати чергового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планованої діяльності, обстежених у 2025 р. виконано у формі таблиці 3.1. У таблиці наведено біотопи та види рослин та тварин, які захищаються Червоною книгою України (ЧКУ) (Накази Міндовкілля, 2021), Резолюцією Бернської конвенції (РБК) та Європейським червоним списком (ЄЧС). Біотопи подаються за Національним каталогом біотопів України з відповідними номерами і назвами. Ідентифіковані рідкісні біотопи виділено сірим кольором.

Таблиця 3.1

Характеристика ділянок планованої діяльності, обстежених у 2025 році

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК та ЄЧС
Залавське лісництво				
1			Д2.6 Антропогенні хвойні ліси	-
2			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	
3			Д2.6 Антропогенні хвойні ліси	-
Рокитнівське лісництво				
4			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
5			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
6			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
Карпилівське лісництво				
7			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
8			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
9			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
10			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
11			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
Борівське лісництво				
12			Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси	-
13			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК та ЄЧС
14			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
15			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
16			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
17			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-

Кількість і повна назва біотопів за відповідними класифікаційними системами Європи і України наводиться у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Номенклатура і представництво біотопів у місцях планованої діяльності, обстежених у 2025 р.

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
1	НКБУ: Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси; EUNIS: G1.7 Термофільні листопадні ліси; G4.C Мішані термофільні ліси сосново-дубові ліси; Бернська конвенція: <u>G1.7 Термофільні листопадні ліси;</u> Оселища Директива: <u>91I0*Євросибірські степові діброви.</u>	1
2	НКБУ: Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси; EUNIS: G1.9 Незаплавні ліси з домінуванням <i>Betula</i> , <i>Populus tremula</i> або <i>Sorbus aucuparia</i> , G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> .	2
3	НКБУ: Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси; EUNIS: G1.5 Широколистяні ліси на кислому торфі (G1.51 Сфагнові березові ліси), G4.1. Мішані заболочені ліси; Бернська конвенція: <u>G1.51 Сфагнові березові ліси;</u> Оселища Директива: <u>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.</u>	6
4	НКБУ: Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена; EUNIS: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i> ; Бернська конвенція: <u>G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i>;</u> Оселища Директива: <u>91E0 Заплавні ліси з <i>Alnus glutinosa</i> та <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnionincanae</i>).</u>	1
5	НКБУ: Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.4 Ліси <i>Pinus sylvestris</i> на південь від тайги (G3.42111 Субконтинентальні зеленомохові ліси сосни звичайної; G3.42113 Субконтинентальні молінієві ліси сосни звичайної; G3.42114 Субконтинентальні різнотравні ліси сосни звичайної); G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> ; G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i>).	2
6	НКБУ: Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси, G4.1 Мішані заболочені ліси; Бернська конвенція: <u>G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси;</u> Оселища Директива: <u>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.</u>	3

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
7	НКБУ: Д2.6 Антропогенні хвойні ліси; EUNIS: G3.F Культури хвойних виразно неприродного характеру; G5.3 Ділянки антропогенного хвойного лісу малої площі; G5.5 Ділянки антропогенного мішаного лісу малої площі.	2
Разом:		17

Лісові біотопи (за НКБУ) представлені наступними деревними, чагарниковими та трав'яними, моховими рослинами та лишайниками:

Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси. Він представлений мішаним насадженням з дуба звичайного, сосни звичайної, граба звичайного, осика та берези повислої. У підліску зустрічається крушина ламка, горобина звичайна та ліщина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з конвалії звичайної, купини пахучої, суниці лісової, буквиці лікарської, вероники дібрової, дзвоників периколистих, зірочника лісового, материнки звичайної, косяниці, конюшини альпійської, наперстянки великокріткової, перлівки пониклої, смовді гірської, тонконога лучного та дібровного, орляка звичайного (проективне покриття становить 85 %);

Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси. У цих лісах головною утворюючою породою виступає береза повисла та осики з домішкою сосни звичайної, дуба звичайного та граба звичайного. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Трав'яно-чагарничковий ярус складається із тонконогів лучного та дібровного, осоки шорстковолосистої, польовиці пагононосної, веснівки дволистої, одинарника європейського, молінії голубої, орляка звичайного, чорниці, брусниці, дикрана багатоніжкового, плевроція Шребера (проективне покриття становить 75-90 %);

Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси. Вони складаються з берези звичайної, осики, вільхи чорної, дуба звичайного та сосни звичайної. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. У живому надґрунтовому покриві переважають молінія голуба, польовиця пагононосна, верес звичайний, брусниці, чорниці, дикран багатоніжковий, плевроцій Шребера, зозулин льон звичайний (проективне покриття становить 75-85 %);

Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена. Він представлений вільхою чорною та березою повислою з домішкою сосни звичайної та осики. У підліску наявна крушина ламка, горобина звичайна, верба козяча. До складу живого надґрунтового покриву входить осоки трясуковидна, гостровидна і побережна, зірочник польовий, вербозілля звичайне, чемериця Лобелієва, веснівка дволиста, плакун верболистий, малина звичайна, смовдь болотна, комиш лісовий, щитники чоловічий та шартрський, кропива дводомна і жабрійолиста, ситник розлогий (проективне покриття складається 70 %);

Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної. Вони представлені наступними деревними видами рослин: сосною звичайною, березою повислою, дубом звичайним з домішкою вільхи чорної, граба звичайного, ялини європейської та осики. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з чорниці, брусниці, вересу звичайного, молінії голубої, орляка звичайного, буяхів, дикрана багатоніжкового, плевроцію Шребера (проективне покриття 70-90 %);

Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Ці ліси складаються з сосни звичайної або сосни звичайної та берези повислої, також трапляються незначна домішка осики та вільхи чорної. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. Трав'яно-чагарничковий ярус складається з молінії голубої, багна болотного, буяхів, чорниці, брусниці, вереса звичайного, журавлини болотної, а моховий ярус – з дикрана багатоніжкового, плевроція Шребера, сфагна оманливого, зозулиного льону звичайного (проективне покриття становить 75-95 %);

Д2.6 Антропогенні хвойні ліси. Вони представлені деревостанами з сосни звичайної, ялини європейської, вільхи чорної та берези повислої. У підліску трапляється крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив представлений, молінією голубою, чорницями, брусницями, багном болотним, буяхами, дикраном багатоніжковим, плевроцієм Шребера, сфагном оманливим, зозулиним льоном звичайним (проективне покриття становить 65-80 %).

У загальному частка типових біотопів на ділянках планованої діяльності становить 35,3 %, а рідкісних лісових біотопів – 64,7 %.

3.1.2. Рідкісні біотопи на ділянках планованої діяльності

Звіт підготовлено за результатами натурального обстеження ділянок планованої діяльності у 2025 р. на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», згідно з Висновком з ОВД. На основі узагальнення даних характеристик цільових об'єктів встановлено кількість, номенклатуру та інші характеристики лісових рідкісних біотопів у місцях проведення планованої діяльності на території надлісництва. При визначенні (ідентифікації) рідкісних біотопів застосовано класифікаційні системи Національного каталогу біотопів України, EUNIS, Бернської конвенції, Оселищної Директиви. У місцях планованої діяльності усього виявлено 17 лісових рідкісних біотопів. Їхні оцінка наведена у таблиці 3.3, а таксаційна характеристика цих ділянок планованої діяльності наведено у таблиці 2.1 (розділ 2).

Таблиця 3.3

Перелік та характеристика рідкісних біотопів планованої діяльності на 2025 р.
на території надлісництва

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Рідкісний біотоп – номер і назва за НКБУ	Репрезентативність	Статус збереження	Перспективи збереження	Плановані заходи зі збереження
Рокитнівське лісництво							
1			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
2			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
Карпільське лісництво							
3			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
4			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному вигляді
5			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
6			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	посередня	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному вигляді

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Рідкісний біотоп – номер і назва за НКБУ	Репрезентативність	Статус збереження	Перспективи збереження	Плановані заходи зі збереження
7			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
Борівське лісництво							
8			Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси	найнижча	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному вигляді
9			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному вигляді
10			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному вигляді
11			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному вигляді

Плановану діяльність заплановано провести на 17 ділянках у 4 лісових рідкісних біотопах – Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси, Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси, Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена та Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Репрезентативність цих лісових рідкісних біотопів на ділянках планованої діяльності є посередньою або найнижчою. За статусом збереження виділяються біотопи з хорошим та поганим станом, а перспективи збереження змінюються від хороших до задовільних і несприятливих. Основними причинами поганого стану цих насаджень є невідповідність деяких деревних порід типам лісорослинних умов, низька відносна повнота та т. д. Також, у цих насаджень знижується можливість виконувати ними екосистемні послуги. Наступним заходом є проведення планованої діяльності і формування нових корінних насаджень, більш адаптованих до змін клімату.

Для збереження рідкісних лісових біотопів і угруповань рослин на території надлісництва створено ряд природо-заповідних об'єктів, зокрема ботанічні заказники місцевого значення «Грабунський» (Березівське лісництво), «Залавський» (Залавське лісництво), «Більський» (Рокитнівське лісництво) та «Глиннівський» (Глиннівське лісництво); ботанічні пам'ятки природи загальнодержавного значення «Юзефінська дача» (Глиннівське лісництво) та «Нетреба» (Борівське лісництво); загальнозоологічний заказник місцевого значення «Осницький» (Рокитнівське лісництво) та «Масевіцький, урочище Старики» (Масевіцьке лісництво); лісовий заказник місцевого значення «Медин» (Рокитнівське лісництво); комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Рокитнівський дендропарк» (Масевіцьке лісництво); лісові заповідні урочища «Природні соснові насадження» (Масевіцьке лісництво), «Острівні дубові насадження» (Масевіцьке лісництво), «Лісонасіннева ділянка соснового лісу», (Масевіцьке лісництво), «Діброва» (Масевіцьке лісництво) та «Еталонні соснові насадження» (Карпилівське лісництво).

3.1.3. Дослідження планованої діяльності за 2022-2025 рр.

У 2025 році дослідження проводились на ділянках планованої діяльності 2022-2025 років, нині це – зруби, на яких проводиться/проведено відновлення лісу природним чи штучним способами. На усіх цих ділянках сформувався наступний біотоп за Національним каталогом біотопів України – Д3 Біотопи з недавно знищеним деревним ярусом (EUNIS: G5.7 Молоді лісові культури і поростеві деревостани, G5.8 Вируби і згрища). Цей біотоп є перехідним, у майбутньому можуть сформуватися типові або рідкісні біотопи (оселища) в залежності від складу фітоценозу, його наближення до «еталонності» і лісорослинних умов.

У процесі поточних обстежень встановлено, що трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планованої діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативню. На усіх ділянках планованої діяльності 2022-2025 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання і діаметрів. Також на ділянках наявні залишені дерева-насітники. Їхня кількість залежить від площі ділянки, основними породами є сосна звичайна та дуб звичайний ($10 \text{ шт.} \cdot \text{га}^{-1}$).

Моніторинг показав, що фактів помітних порушень структурно-функціональних складових у виділах, прилеглих до ділянок планованої діяльності, не спостерігається. У цілому деревостан, підріст, підлісок, трав'яно-чагарниковий ярус, мохи і лісова підстилка в узлісних зонах прилеглих до зрубів насаджень не мають ознак значимих ушкоджень. Рослинний покрив в оточуючих виділах за відсутності прямої дії лісогосподарських операцій не зазнав негативного впливу через проведення планованої діяльності. Правомірним є висновок про те, що планована діяльність 2022-2025 рр. не призвела до значного негативного впливу на збереженість біорізноманіття.

3.2. Дослідження наявності видів флори та фауни занесених до Червоної книги України на ділянках планованої діяльності та в оточуючих виділах

У процесі післяпроектного моніторингу під час обстеження у 2025 р. місць планованої діяльності на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали наявність видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України, Резолюції Бернської конвенції або у Європейському червоному списком. Перелік та передбачені методикою моніторингу характеристики наведені у таблиці 3.4, а їх представництво та кількість локалітетів видів рослин та тварин наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.4

Квартально-видільний перелік та коротка характеристика видів рослин і тварин на ділянках планованої діяльності та в оточуючих виділах на території надлісництва

№ п / н	Назва виду рослини чи тварини	№ кварталу / виділу	Автор знахідки, дата	Коротка характеристика виявлення популяції	Статус / перспектива збереження виду	Головні загрози	Заходи, які будуть важкі для збереження виду
Залавське лісництво							
1	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)			Розвинена популяція	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Основні найбільш вагомі заходи вже застосовуються
Карпільське лісництво							
2	Пухирник південний (<i>Utricularia australis</i> R.Br.)			Розвинена популяція	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату, посухи, зміни гідрологічного режиму	Спеціальних заходів не потребує

№ п / н	Назва виду рослини чи тварини	№ кварталу / виділу	Автор знахідки, дата	Коротка характеристика виявлення популяції	Статус / перспектива збереження виду	Головні загрози	Заходи, які будуть важкі для збереження виду
Борівське лісництво							
3	Пухирник південний (<i>Utricularia australis</i> R.Br.)			Розвинена популяція	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату, посухи, зміни гідрологічного режиму	Спеціальних заходів не потребує
4	Журавель сірий (<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758))			1 особина	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Створення сезонних заказників на ділянках боліт, де гніздиться

Післяпроектні моніторингові дослідження свідчать, що на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 р. на території надлісництва відсутні види рослин, які підлягають охороні згідно Червоної книги України. Але встановлено один вид рослини – рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* Sweet), який відмічений у Резолюції Бернської конвенції.

Під час обстеження його зафіксовано у 1 локалітет на ділянках планованої діяльності. Більшість популяцій рододендрона жовтого на ділянках планованої діяльності є добре розвиненими. Планована діяльність не є причиною зникнення популяції цього виду у майбутньому, тому перспективи їх збереження сприятливі. Крім, того, на території надлісництва щільність рододендрона жовтого є високою. Цьому виду на території надлісництва загроза є мінімальною, адже дослідження продемонстрували, що згаданий вид добре поновлюється після проведеної планованої діяльності, інтенсивно розростається на зрубках та згарищах, швидко займаючи панівне становище у молодих лісах у процесі відновлення [16, 17, 18]. Крім того, на території надлісництва рододендрон жовтий охороняється в кількох об'єктах природно-заповідного фонду.

Під час обстеження виявлено 1 вид Червоної книги України – пухирник південний (*Utricularia australis* R. Br.). Він відмічений у канавах уздовж доріг, планована діяльність у цих місцях не ведеться, і загроза знищення від цих робіт є мінімальною. Більшу небезпеку для цього виду становить зміна клімату та зміна гідрологічного режиму території.

Таблиця 3.5

Розміщення і охоронний статус видів рослин і тварин виявлених на ділянках планової діяльності та в оточуючих виділах на території надлісництва

№ п/п	Назва виду рослини чи тварини	Охоронний статус	Кількість локалітетів, одиниць за розміщенням		
			усього	ділянки планованої діяльності	оточуючий виділ
1	Пухирник південний (<i>Utricularia australis</i> R.Br.)	ЧКУ			
2	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)	БК			
Разом рослин:					
1	Журавель сірий (<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758))	ЧКУ, БК			
Разом тварин:					

Примітка: ЧКУ – Червона книга України, БК – Резолюції Бернської конвенції.

За результатами післяпроектного моніторингу на ділянках планованої діяльності надлісництва не зафіксовано видів тварин, які є під захистом Червоної книги України. Проте під час обстеження зафіксовано один вид птаха, який охороняється згідно Червоної книги України та відмічених у Резолюції Бернської конвенції – журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758)). Птах був зафіксований у 2024 р. на болоті під час здійснення у повітря, місць гніздування не виявлено.

**3.3. Післяпроектний моніторинг в об'єктах Смарагдової мережі
Horodnytskyi (UA0000160), Bober river valley (UA0000346), Rivnenskyi Nature
Reserve (UA0000023) та Poznan-Blazhove (UA0000339)
на території Клесівського надлісництва,
філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(колишнє ДП «Рокитнівське ЛГ»)**

3.3.1. Інформація щодо досліджень в об'єктах Смарагдової мережі

Об'єкти Смарагдової мережі Horodnytskyi (UA0000160), Bober river valley (UA0000346), Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023) не охоплюють територію надлісництва, а лише межують з нею. Так, об'єкт Смарагдової мережі Horodnytskyi (UA0000160) межує з окремими кварталами Борівського лісництва, об'єкт Смарагдової мережі Bober river valley (UA0000346) межує з окремими кварталами Борівського лісництва та об'єкт Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023) межує з окремими кварталами Березівського та Глиннівського лісництв.

Об'єкт Смарагдової мережі Poznan-Blazhove (UA0000339) частково охоплює Глиннівське лісництво (квартали № 52, 58-60, 64-68, 75-77, 81-89, 95-97, 101, 102, 104-106, 110 та 111).

В об'єкті Смарагдової мережі *Horodnytskyi (UA0000160)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осонок (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.1 Оліготрофні сфагнові болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: X04 Комплекси верхових боліт; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7110*Активні верхові (оліготрофні) болота);

- B4.2 Мочажини (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

лісові біотопи:

- D1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

D2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C1.3411 Угрупування водяних жовтеців на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми; C1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

- B4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотопи:

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.1 Оліготрофні сфагнові болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** X04 Комплекси верхових боліт; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7110* Активні верхові (оліготрофні) болота);

- B4.2 Мочажини (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- T3.3.2 Мокрі луки з домінуванням високотрав'я (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6430 Гідрофільні високотравні каймові угруповання рівнин та від монтанного до альпійського висотних поясів);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Берської конвенції**: F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.11 Прирічкові вербові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некислому торфі);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.2.1 Лишайникові ліси сосни звичайної (**Додаток I Оселищної Директиви**: 91T0 Центральноевропейські лишайникові ліси сосни звичайної);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (**Резолюція 4 Берської конвенції**: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; X04 Комплекси верхових боліт; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.

В об'єкті Смарагдової мережі *Bober river valley (UA0000346)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції**: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; **Додаток I Оселищної Директиви**: 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції**: C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I Оселищної Директиви**: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції**: C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви**: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Берської конвенції**: C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви**: 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitriche-Batrachion*);

болотні біотопи:

- Б3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви**: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- Б4.2 Мочажини (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви**: 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

трав'яні біотоми:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотоми на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви**: 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; **Додаток I Оселищної Директиви**: 6510 Низинні сінокісні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- T3.3.2 Мокрі луки з домінуванням високотрав'я (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки; **Додаток I Оселищної Директиви**: 6430 Гідрофільні високотравні каймові угруповання рівнин та від монтанного до альпійського висотних поясів);

чагарникові та чагарничкові біотоми:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: F9.1 Прирічкові чагарники);

- Ч8 Псамофітні чагарникові угруповання (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотоми:

- Д1.2.2 Східноєвропейські мезофільні евтрофні ліси дуба звичаного і липи серцелистої лісової зони (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G1.A1 Ліси *Quercus* – *Fraxinus* – *Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некіислому торфі);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви**: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі **Poznan-Blazhove (UA0000339)** зафіксовані наступні біотоми за НКБУ:

водні біотоми:

- В1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції**: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви**: 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- В1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: С1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3160 Природні дистрофні озера та стави);

- В3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: С2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculon fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотопи:

- Б3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- Б4.2 Мочажини (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.5.1 Оліготрофні болота з ярусом ялини (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Horodnytskyi (UA0000160)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- півники угорські (*Iris aphylla* L.),
- рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* (L.) Sweet),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),
- землеводні** – не зафіксовано,

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- канюк звичайний (*Buteo buteo* (Linnaeus, 1758),
- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),
- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758),

ссавці:

- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),

- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
- рись звичайна (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

В об'єкті Смарагдової мережі **Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)** охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* (L.) Sweet),

безхребетні:

- борос Шнайдера (*Boros schneideri* (Panzer, 1795),
- плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763),
- вусач дубовий великий західний (*Cerambyx cerdo* (Linnaeus, 1758),
- жовтюх шапранець (*Colias myrmidone* (Esper, 1781),
- рябець великий (*Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1761),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

плазуни:

- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),
- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- баранець великий (*Gallinago media* (Latham, 1787),
- бугайчик звичайний (*Ixobrychus minutus* (Linnaeus, 1766),
- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos* (Bechstein, 1802),
- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),
- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),
- журавель сирій (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- кібчик червононогий (*Falco vespertinus* (Linnaeus, 1766),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),
- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),
- лунь польовий (*Circus cyaneus* (Linnaeus, 1766),
- мухоловка білошия (*Ficedula albicollis* (Temminck, 1815),
- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),
- орябок (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),
- очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817),
- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),
- погонич звичайний (*Porzana porzana* (Linnaeus, 1766),
- погонич малий (*Porzana parva* (Scopoli, 1769),
- пугач (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- сиворакша євразійська (*Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758),
- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrax* (Linnaeus, 1758),

ссавці:

- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),

- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- рись звичайна (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758),
- норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
- широковух звичайний (*Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774).

В об'єкті Смарагдової мережі **Bober river valley (UA0000346)** охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні – не зафіксовано,

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

плазуни:

- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),

риби:

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),
- щипавка золотиста (*Sabanejewia aurata* (De Filippi, 1863),
- ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus* (Linnaeus, 1758),

птахи – не зафіксовано,

ссавці:

- бобер європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758).

В об'єкті Смарагдової мережі **Poznan-Blazhove (UA0000339)** охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- рогаць звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),
- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни: – не зафіксовано,

риби: – не зафіксовано,

птахи: – не зафіксовано,

ссавці: – не зафіксовано.

3.3.2. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

Ділянки планованої діяльності розташовані за межами об'єктів Смарагдової мережі Horodnytskyi (UA0000160), Bober river valley (UA0000346), Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023). Також слід відмітити, що планована діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цих об'єктів Смарагдової мережі.

В об'єкті Смарагдової мережі Poznan-Blazhove (UA0000339) планована діяльність у не планується. Правомірним висновком є відсутність впливу планованої діяльності на види та оселища в цьому об'єкті Смарагдової мережі.

Основними негативними чинниками на види та оселища в цих об'єктах Смарагдової мережі Horodnytskyi (UA0000160), Bober river valley (UA0000346), Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023) та Poznan-Blazhove (UA0000339) є стихійні явища, зокрема пожежі природного та антропогенного походження; еколого-кліматичні чинники, зокрема зниження рівня ґрунтових вод у результаті посух; антропогенні чинники, зокрема перекриття русла рік та підтоплення прилеглих територій, зміна гідрологічного режиму території, браконьєрський відстріл хижих птахів, використання пестицидів у сільському господарстві.

3.4. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

Під час проведення післяпроектного моніторингу на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали належність ділянок планованої діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів».

Проаналізувавши ділянки планованої діяльності не виявлено насаджень старших 120 років та площею більше 4,0 га.

3.5. Інформація щодо проведення лісовідновлення на ділянках планової діяльності

Лісовідновлення на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» проводиться природним та штучним способами (табл. 3.6). При природному поновленні засівання ділянок насінням передбачено від стіни лісу (сусідніх виділів) та насінників (залишених після планованої діяльності 2023-2025 рр.). Крім, того у разі відсутності підросту головних порід заплановано штучне відновлення лісу у відповідності до біотопу і типу лісу. В основному деревами-насінниками виступають дуб звичайний та сосна звичайна. Природне поновлення проводять з/без сприяння.

Штучне лісовідновлення лісу (створення лісових культур) на планованих ділянках 2023-2025 років проводилося наступним чином: обробіток ґрунту – механізований (нарізка борозн); спосіб посадки – вручну; розміщення посадкових місць у залежності від виду деревної породи – $2,5 \times 0,5$, $2,7 \times 0,5-0,6$, $3,0 \times 0,5$ м; схема змішування 9-8-5-4-3 ряди сосни або дуба : 1-2-5 рядів берези (дуба, ясена, ялини, сосни) або 3 ряди сосни : 1 ряд ялини : 1 ряд дуба. Головними породами під час створення лісових культур у залежності від лісорослинних умов виступають сосна звичайна та дуб звичайний, а супутніми – береза повисла, ялина європейська, ясен звичайний. У середньому під час штучного лісовідновлення висаджується у діапазоні $6700-8000$ шт·га⁻² сіянців/саджанців деревних порід.

Таблиця 3.6

Лісовідновлення на лісосіках рубок головного користування (лісництвами колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ»)

Рік проведення	Суцільні зруби, всього га	в т. ч. головне користування	Лісовідновлення, га								
			Всього	в т. ч. за основними лісоутворюючими породами				в т. ч. за рахунок лісосіки поточного року, га	в тому числі, га		
				Сосна звичайна	Дуб звичайний	Вільха чорна	Береза повисла		Лісові культури	Природне поновлення	в т. ч. сприяння природному поновленню
2023	323,4	152,1	262,3	225,1	3,6	5,2	28,4	52,6	190,4	71,9	32,0
2024	268,9	62,6	24,4	20,0	0	4,4	0	14,4	20,0	4,4	0
2025	205,0	23,6	205,0	179,7	1,0	11,0	13,3	170,5	125,3	45,2	34,5

3.6. Облік заготовленої деревини та лісопродукції

Основними породами деревних рослин на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» є сосна звичайна, дуб звичайний, береза повисла та вільха чорна. Облік заготовленої деревини подається у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Заготовлена деревина та лісопродукція за видами рубок, куб. м.
(01.01.2025-31.12.2025)

Лісництво	Прорідження	Прохідна рубка	Санітарні рубки вибіркові	Санітарні рубки суцільні	Суцільно-лісосічна рубка	Загальний об'єм
Борівське	132,298	0,000	1023,451	533,723	5866,621	7556,093
Залавське	182,741	162,552	700,010	768,341	4785,384	6599,028
Карпилівське	42,112	145,813	1593,974	1546,498	5618,626	8947,023
Масевицьке	62,059	47,859	312,075	354,501	4092,605	4869,099
Рокитнівське	47,982	244,466	626,817	784,837	6899,944	8604,046
Всього:	467,192	600,690	4256,327	3987,900	27263,180	36575,289

4. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ КЛЕСІВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА, ФІЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ВИСНОВОК ОВД № № 21/01-20211127248/1 ДП «ОСТКІВСЬКЕ ЛГ»)

4.1. Планована діяльність Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (колишнє ДП «Остківське ЛГ»)

4.1.1. Характеристика ділянок планованої діяльності

Результати чергового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планованої діяльності, обстежених у 2025 р. виконано у формі таблиці 4.1. У таблиці наведено біотопи та види рослин та тварин, які захищаються Червоною книгою України (ЧКУ) (Накази Міндовкілля, 2021), Резолюцією Бернської конвенції (РБК) та Європейським червоним списком (ЄЧС). Біотопи подаються за Національним каталогом біотопів України з відповідними номерами і назвами. Ідентифіковані рідкісні біотопи виділено сірим кольором.

Таблиця 4.1

Характеристика ділянок планованої діяльності, обстежених у 2025 р.

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК та ЄЧС
Остківське лісництво				
1			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
2			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
3			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
4			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
5			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
6			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
Біловізьке лісництво				
7			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
8			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
9			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
Мушнянське лісництво				
10			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
11			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-

Кількість і повна назва біотопів за відповідними класифікаційними системами Європи і України наводиться у таблиця 4.2.

Таблиця 4.2

Номенклатура і представництво біотопів у місцях планованої діяльності, обстежених у 2025 р.

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
1	НКБУ: Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси; EUNIS: G1.9 Незаплавні ліси з домінуванням <i>Betula</i> , <i>Populus tremula</i> або <i>Sorbus aucuparia</i> , G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> .	6
2	НКБУ: Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.4 Ліси <i>Pinus sylvestris</i> на південь від тайги (G3.42111 Субконтинентальні зеленомохові ліси сосни звичайної; G3.42113 Субконтинентальні молінієві ліси сосни звичайної; G3.42114 Субконтинентальні різнотравні ліси сосни звичайної); G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> ; G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i>).	5
Разом:		11

Лісові біотопи (за НКБУ) представлені наступними деревними, чагарниковими та трав'яними, моховими рослинами та лишайниками:

Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси. У цих лісах головною утворюючою породою виступає береза повисла або осика з домішкою вільхи чорної, дуба звичайного, сосни звичайної та граба звичайного. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Трав'яно-чагарничковий ярус складається із тонконогів лучного та дібровного, осоки шорстковолоостої, польовиці пагононосної, веснівки дволистої, одинарника європейського, молінії голубої, орляка звичайного, чорниці, брусниці, дикрану багатоніжковий, плевроція Шребера (проективне покриття становить 80-90 %);

Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної. Вони представлені наступними деревними видами рослин: сосною звичайною та березою повислою з домішкою дуба звичайного, вільхи чорної та осики. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з конвалії звичайної, чорниці, брусниці, вересу звичайного, молінії голубої, орляка звичайного, кладонії м'якої, кладоніє оленячої, дикрана багатоніжкового, плевроцію Шребера (проективне покриття 70-95 %);

У загальному частка типових (поширених) біотопів на ділянках плавної діяльності становить 100 %.

4.1.2. Рідкісні біотопи на ділянках планованої діяльності

Звіт підготовлено за результатами натурного обстеження у 2025 р. ділянок планованої діяльності на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (колишнє ДП «Остківське ЛГ»), згідно з Висновком з ОВД. На основі узагальнення даних характеристик цільових об'єктів не виявлено лісових рідкісних біотопів у місцях проведення планованої діяльності. Проте у загальному на території надлісництва охорона рідкісних лісових біотопів і угруповань рослин проводиться у ряді природо-заповідних об'єктів, зокрема лісові заповідні урочища «Самини» (Дубнівське лісництво), «Соловейки» (Мушнянське лісництво), «Відпочинок» (Остківське лісництво), «Печорки» (Остківське лісництво), «Ствига» (Остківське лісництво), «Франкове» (Кисорицьке лісництво) та «Закопища» (Кисорицьке лісництво); болотне заповідне урочище «Мушнянське» (Мушнянське лісництво); ботанічні заказники місцевого значення «Мушнянський» (Мушнянське лісництво) та «Білинський» (Біловізьке лісництво).

4.1.3. Дослідження планованої діяльності за 2022-2025 рр.

У 2025 році дослідження проводились на ділянках планованої діяльності 2022-2025 років, нині це зруби, на яких проводиться/проведено відновлення лісу штучним способом. На усіх цих ділянках сформувався наступний біотоп за Національним каталогом біотопів України – ДЗ Біотопи з недавно знищеним деревним ярусом (EUNIS: G5.7 Молоді лісові культури і поростеві деревостани, G5.8 Вируби і згарища). Це біотоп є перехідним, у майбутньому можуть сформуватися типові або рідкісні біотопи (оселища) в залежності від складу фітоценозу, його наближення до «еталонності» і лісорослинних умов.

У процесі поточних обстежень встановлено, що трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планованої діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативно. На усіх ділянках планованої діяльності 2022-2025 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання і діаметрів. Також на ділянках наявні залишені дерева-насітники. Їхня кількість залежить від площі ділянки, основними породами є сосна звичайна та дуб звичайний ($10 \text{ шт.} \cdot \text{га}^{-1}$).

Моніторинг показав, що фактів помітних порушень структурно-функціональних складових у виділах, прилеглих до ділянок планованої діяльності, не спостерігається. У цілому деревостан, підріст, підлісок, трав'яно-чагарниковий ярус, мохи і лісова підстилка в узлісних зонах прилеглих до зрубів насаджень не мають ознак значимих ушкоджень. Рослинний покрив в оточуючих виділах за відсутності прямої дії лісогосподарських операцій не зазнав негативного впливу через проведення планованої діяльності. Правомірним є висновок про те, що планована діяльність 2022-2025 рр. не призвела до значного негативного впливу на збереженість біорізноманіття.

4.2. Дослідження наявності видів флори та фауни занесених до Червоної книги України на ділянках планованої діяльності та в оточуючих виділах

У процесі післяпроектного моніторингу у місць планованої діяльності, обстежених у 2025 р. на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (колишнє ДП «Оstkівське ЛГ») встановлювали наявність видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України, Резолюції Бернської конвенції або Європейським червоним списком.

Післяпроектні моніторингові дослідження свідчать, що на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 році на території надлісництва відсутні види рослин та тварин, які підлягають охороні згідно Червоної книги України, Резолюції Бернської конвенції чи Європейського червоного списку.

4.3. Післяпроектний моніторинг в об'єкті Смарагдової мережі Roznan-Blazhove (UA0000339) на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (колишнє ДП «Оstkівське ЛГ»)

4.3.1. Інформація щодо досліджень в об'єктах Смарагдової мережі

Об'єкт Смарагдової мережі Roznan-Blazhove (UA0000339) частково охоплює Дубнівське (квартали № 16-19, 27-31, 36-41, 45-48, 54, 55 та 60) та Мушнянське (квартали № 1, 5, 9, 14, 21, 22, 29, 30, 38, 44 та 45) лісництва.

В об'єкті Смарагдової мережі *Poznan-Blazhove (UA0000339)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*;

C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitriche-Batrachion*);

болотні біотопи:

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.2 Мочажини (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

лісові біотопи:

- D1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.8 Ацидофільні дубові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

D2.5.1 Оліготрофні болота з ярусом ялини (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

D2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Poznan-Blazhove* (UA0000339) охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни: – не зафіксовано,

риби: – не зафіксовано,

птахи: – не зафіксовано,

ссавці: – не зафіксовано.

4.3.2. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

В об'єкті Смарагдової мережі *Poznan-Blazhove* (UA0000339) планована діяльність не планується. Правомірним висновком є відсутність впливу планованої діяльності на види та оселища в цьому об'єкті Смарагдової мережі.

Основними негативними чинниками на види та оселища в цих об'єкті Смарагдової мережі *Poznan-Blazhove* (UA0000339) є стихійні явища, зокрема пожежі природного та антропогенного походження; еколого-кліматичні чинники, зокрема зниження рівня ґрунтових вод у результаті посух; антропогенні чинники, зокрема перекриття русла рік та

підтоплення прилеглих територій, зміна гідрологічного режиму території, браконьєрський відстріл хижих птахів, використання пестицидів у сільському господарстві.

4.4. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

Під час проведення післяпроектного моніторингу на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали належність ділянок планованої діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів».

Проаналізувавши ділянки планованої діяльності на 2025 р., не виявлено насаджень старше 120 років і площею більше 4,0 га.

4.5. Інформацію щодо проведення лісовідновлення на лісосіках рубок головного користування

Лісовідновлення на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» проводиться природним та штучним способами (табл. 4.3). При природному поновленні, засівання ділянок насінням передбачено від стіни лісу (сусідніх виділів) та насінників (залишених після планованої діяльності 2023-2025 рр.). Крім, того у разі відсутності підросту головних порід заплановано штучне відновлення лісу у відповідності до біотопу і типу лісу. В основному деревами-насінниками виступають дуб звичайний, сосна звичайна, вільха чорна. Природне поновлення проводять з/без сприяння.

Штучне лісовідновлення лісу (створення лісових культур) на планованих ділянках 2023-2025 років проводилося наступним чином: обробіток ґрунту – механізований (нарізка борозн); спосіб посадки – вручну; розміщення посадкових місць у залежності від виду деревної породи – $2,5 \times 0,5$, $2,7 \times 0,5-0,6$, $3,0 \times 0,5$ м; схема змішування 9-8-5-4-3 ряди сосни або дуба : 1-2-5 рядів берези (дуба, ясена, ялини, сосни) або 3 ряди сосни : 1 ряд ялини : 1 ряд дуба. Головними породами під час створення лісових культур у залежності від лісорослинних умов виступають сосна звичайна та дуб звичайний, а супутніми – береза повисла, ялина європейська, ясен звичайний. У середньому під час штучного лісовідновлення висаджується у діапазоні 6700-8000 шт·га⁻² сіянців/саджанців деревних порід.

Таблиця 4.3

Лісовідновлення на ділянках планової діяльності
(лісництва колишнього ДП «Остківське ЛГ»)

Рік проведення	Суцільні зруби, всього га	в т. ч. головне користування	Лісовідновлення, га									
			Всього	в т. ч. за основними лісоутворюючими породами					в т. ч. за рахунок лісосіки поточного року, га	в тому числі, га		
				Сосна звичайна	Дуб звичайний	Вільха чорна	Береза повисла	Осіка		Лісові культури	Природне поновлення	в т. ч. сприяння природному поновленню
2023	228,2	52,7	228,2	185,2	12,0	6,3	18,1	6,6	92,3	92,3	0	0
2024	139,0	21,8	32,9	26,2	0,3	6,4	0	0	32,9	26,5	6,4	0
2025	140,3	5,8	140,3	124,6	2,0	5,1	7,6	1,0	126,7	72,7	54,0	13,6

4.6. Облік заготовленої деревини та лісопродукції

Основними деревними породами рослин на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» є сосна звичайна та береза повисла. Облік заготовленої деревини подається у таблиці 4.5.

Таблиця 4.5

Заготовлена деревина та лісопродукція за видами рубок, куб. м. (01.01.2025-31.12.2025)

Лісництво	Прорідження	Прохідна рубка	Санітарні рубки вибіркові	Санітарні рубки суцільні	Суцільнолісосічна рубка	Загальний об'єм
Біловізьке	269,798	800,196	129,013	4733,461	0,000	5932,468
Кам'янське	66,232	0,000	0,000	1465,454	87,642	1619,328
Кисорицьке	65,312	0,000	0,000	2966,481	0,000	3031,793
Мушнянське	188,921	25,032	737,202	5351,843	0,000	6302,998
Остківське	78,026	109,543	849,669	2372,942	1042,598	4452,778
Всього:	668,289	934,771	1715,884	16890,181	1130,240	21339,365

5. ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА УСУНЕННЯ ВПЛИВУ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВИЯВЛЕНІ МІСЦЯ ЗРОСТАННЯ/ПЕРЕБУВАННЯ ВИДІВ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

Для зменшення негативного впливу лісгосподарських заходів на біорізноманіття, у тому числі і виявлених видів тварин та рослини Червоної книги України пропонуються наступні заходи:

- відновлення лісів на ділянках планованої діяльності у корінному вигляді. У свіжих і вологих сугрудах формувати насадження мішаного складу з 4-6 одиницями у складі дуба звичайного. У вологих і сирих вільхових типах практикувати відновлення насаджень як природним, так і штучним способами з 4-6 одиницями вільхи чорної, 1-2 одиницями дуба звичайного, 1-2 одиницями ясена звичайного;

- в усіх біотопах, на кожній ділянці планованої діяльності, необхідно виконувати цільову оцінку можливостей природного поновлення, надаючи йому перевагу перед штучним. Забезпечити максимально можливе збереження життєздатного підросту основних лісотвірних порід (головних і супутніх) і переведення його в склад майбутнього насадження;

- у разі незадовільного прогнозу природного поновлення після проведення планованої діяльності або формування похідних деревостанів, зокрема осичників, слід створювати суцільні/часткові лісові культури;

- для дуба звичайного чи вільхи чорної, доцільним є також використання вегетативного природного поновлення шляхом селективного відбору лідируючих особин з гнізд порості;

- у разі, коли у прилеглих до ділянок виділах наявні рідкісні біотопи та рідкісні види рослин, проводити плановану діяльність у зимовий період часу та у спосіб, який би убезпечував від ушкодження стіни лісу та надґрунтовий покрив оточуючих насаджень;

- збереження рідкісних лісових біотопів на території надлісництва, охорона їх від незаконних рубань та пожеж, а за можливості переводити їх у природно-заповідному фонді;

- під час проведення лісовпорядкування та відводів ділянок у плановану діяльність проводити обстеження на наявність рідкісних видів рослин, перебування/гніздування тварин;

- фіксувати місця гніздівлі хижих птахів та створювати охорону зону відповідно до чинного законодавства;

- проводити пропаганду щодо збереження лісових насаджень та рідкісних видів рослин і тварин;

- при виявленні ерозійних процесів на ділянках планованої діяльності, господарські заходи потрібно припинити і вжити заходів для зупинки розвитку ерозійних процесів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного післяпроектного моніторингу на території Клесівського надлісництва, філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Висновки з ОВД № 21/01-20216168048/1 від 24.12.2021 р. (колишнє ДП «Рокитнівське ЛГ») та № 21/01-20211127248/1 від 11.01.2022 р. (колишнє ДП «Остківське ЛГ») у 2025 році можна зробити наступні висновки:

1. На території надлісництва заплановано проведення суцільно-лісосічних рубок головного користування у 7 лісництвах, у тому числі, у 4 лісництвах колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ» (№ 21/01-20216168048/1) та у 3 лісництвах колишнього ДП «Остківське ЛГ» (№ 21/01-20211127248/1).

2. На території надлісництва на ділянках планованої діяльності трапляються наступні лісові біотопи за НКБУ:

- у лісництвах колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ» (№ 21/01-20216168048/1) – Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси, Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси, Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси, Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена, Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної, Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної та Д2.6 Антропогенні хвойні ліси;

- у лісництвах колишнього ДП «Остківське ЛГ» (№ 21/01-20211127248/1) – Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси та Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної.

3. За рядом визначальних критеріїв (поширеність, репрезентативність, статус і перспективність збереження тощо), більшість рідкісних біотопів на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 р., не потребує спеціальних заходів з охорони, а наступним кроком, для усіх рідкісних біотопів є проведення заходів з відновлення у корінному типі. Рідкісні лісові біотопи і угруповання рослин на території надлісництва охороняються у ряді природо-заповідних об'єктів, де планована діяльність не проводиться.

4. На ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 році на території надлісництва (лісництва колишніх ДП «Рокитнівське ЛГ» та ДП «Остківське ЛГ») не зафіксовано видів рослин та тварин, які охороняються згідно Червоної книги України.

5. В оточуючих виділах, під час обстеження у 2024-2025 рр. виявлено види Червоної книги України: 1 вид рослини – пухирник південний та 1 вид тварини – журавель сірий. Пухирник південний виявлений у канавах уздовж доріг, планована діяльність у цих місцях не ведеться, і загроза знищення від планованої діяльності є мінімальною. Журавель сірий були зафіксовані на болотах під час здійснення у повітря, місця гніздування цього птаха не виявлено. Також журавель сірий охороняється згідно Резолюції Бернської конвенції (лісництва колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ», Висновок № 21/01-20216168048/1).

6. На ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 році зафіксовано 1 вид рослини – рододендрон жовтий, що охороняється згідно Резолюції Бернської конвенції. У лісництві колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ» встановлено 1 локалітет на ділянці планованої діяльності. Популяції рододендрона жовтого на ділянці планованої діяльності є добре розвиненою. Планована діяльність не є причиною зникнення цього у майбутньому, тому перспективи їх збереження сприятливі. Крім, того на території надлісництва щільність рододендрона жовтого є відносно високою. Цьому виду на території надлісництва загроза мінімальна, адже дослідження продемонстрували, що згаданий вид добре поновлюється після проведеної планованої діяльності, інтенсивно розростається на зрубках, швидко займаючи панівне становище у молодих лісах у процесі відновлення. На території надлісництва рододендрон жовтий охороняється в кількох об'єктах природно-заповідного фонду.

7. Об'єкти Смарагдової мережі Horodnytskyi (UA0000160), Bober river valley (UA0000346) та Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023) не охоплюють територію надлісництва (лісництва колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ», Висновок № 21/01-

20216168048/1), а лише межують з нею. Планована діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цих об'єктів Смарагдової мережі.

8. В об'єкті Смарагдової мережі Poznan-Blazhove (UA0000339) планована діяльність не планується. Правомірним висновком є відсутність впливу планованої діяльності на види та оселища в цьому об'єкті Смарагдової мережі.

9. На ділянках планованої діяльності 2022-2025 рр. проведено відновлення лісу природним чи штучним способом. Деревні породи відповідають типам лісорослинних умов і майбутні насадження формуються за корінним типом лісу. В основному у майбутньому будуть сформовані хвойні ліси бореального типу, основними породами у яких є сосна звичайна, береза повисла, дуб звичайний та вільха чорна.

10. Встановлено, що трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планованої діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативно. На усіх ділянках планованої діяльності 2022-2025 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання, також на ділянках залишаються дерева-насітники. У переважній більшості основними видами є сосна звичайна та дуб звичайний ($10 \text{ шт.} \cdot \text{га}^{-1}$).

11. Фактів помітних порушень структурно-функціональних складових у виділах, прилеглих до ділянок планованої діяльності, не спостерігається. Планована діяльність 2022-2025 років не призвела до негативного впливу на збереженість рослинного покриву. Лісові види рослин з різним охороним статусом відзначаються високим ступенем швидкого самовідновлення та зростання популяцій, зокрема рододендрон жовтий.

12. Під час ідентифікації не виявлено належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 р.

13. У 2025 р. лісовідновлення насаджень у надлісництва проведено на площі 345,3 га, у тому числі лісництвами колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ» (№ 21/01-20216168048/1) – 205,0 га та лісництвами колишнього ДП «Остківське ЛГ» (№ 21/01-20211127248/1) – 140,3 га.

14. У 2025 р., у загальному надлісництва заготовлено 57914,654 куб. м деревина та лісопродукція, в тому числі лісництвами колишнього ДП «Рокитнівське ЛГ» (№ 21/01-20216168048/1) – 21339,365 куб. м та лісництвами колишнього ДП «Остківське ЛГ» (№ 21/01-20211127248/1) – 36575,289 куб. м.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 рік). – Київ: Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
2. Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. – Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2018. – 442 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
5. Зелена книга України. Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, які підлягають охороні/ під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Резолюція 8 (2012) до Бернської конвенції. – www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
7. Технічні документи щодо Смарагдової мережі <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>– за запитом «Reference Portal for the Reporting under Resolution No. 8 (2012)».
8. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – Київ, 2017. – 124 с.
9. Природно-заповідний фонд України: територія та об'єкти загальнодержавного значення. – Київ: ЦЕОІ, 2009. – 332 с.
10. Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся / під ред. В. П. Краснова. – Новоград-Волинський: НОВОград, 2009. – 488 с.
11. Сукачев В. Н. Избранные трубы в 3 томах / под ред. Е. М. Лавренко. – Л.: Наука. – Т3. Проблемы фитоценологии, 1975. – 543 с.
12. Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance / T-Pvs/Pa (2017) Convention On The Conservation Of European Wildlife And Natural Habitats. Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 8th meeting 27-28 September 2017. – 109 p.
13. Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 2015.
14. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)» № 111 від 15.02.2021 р.
15. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)» № 29 від 19.01.2021 р.
16. Орлов О. О., Якушенко Д. М. Рододендрон жовтий – *Rhododendron luteum* Sweet / Судинні рослини смарагдової мережі України під охороною Бернської конвенції / за ред. проф. В. А. Соломахи. – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. – С. 96-97.
17. Tushak A., Orlov O., Zhukovskyi O. Regeneration of *Rhododendron luteum* Sweet (Ericaceae) undergrowth after main clear cuttings in Ukrainian Polissia. *Studia Biologica*, 2025, 19(1). – P. 115-136. <http://dx.doi.org/10.30970/sbi.1901.818>
18. Tushak A. Yu., Orlov O. O., Zhukovskyi O. V., Zhyzhyn M. P. Regeneration dynamics of forest coenoses with *Rhododendron luteum* Sweet (Ericaceae) undergrowth after clear cutting in moist relatively fertile oak-pine site type in Zhytomyr Polissia, Ukraine. *Forestry and Forest Melioration*, 2025, 146. – P. 48-64. <https://doi.org/10.33220/1026-3365.146.2025.48>

Додатки додаються у звіті для службового користування